توضیحی در مورد کلمه کتاب و عدد هفت در احادیث

شاگرد: ببخشید چون خارج از کلاس نیست این سؤال را می پرسم: در حدیثی فرموده اند:

«عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا يَكُونُ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ إِلَّا بِهَذِهِ الْخِصَالِ السَّبْعِ بِمَشِيئَةٍ وَ إِرَادَةٍ وَ قَدَرٍ وَ قَضَاءٍ وَ إِذْنٍ وَ كِتَابٍ وَ أَجَلٍ فَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَقْدِرُ عَلَى نَقْضِ وَاحِدَةٍ فَقَدْ كَفَرَ[1]» در مورد این کتاب که‌ه اینجا فرموده اند اگر ممکن است توضیحی بفرمایید.

استاد: البته این روایت چون در کافی ِشریف آمده در مرآةالعقول، بحارالانوار و شروح مختلف ِ کافی در موردش حرف زده اند. از ملکات ذهن شریفتان این باشد که تا یک روایت می شنوید ببینید کجاست مثلاً اگر در کافی باشد می بینید که فوری می توانید بروید مرآةالعقول را نگاه کنید. این چیز مهمی است که آدم گاهی غافل می شود. اما اینکه منظور از کتاب در این حدیث چیست و اینها خب اذا اجتمعا افترقا. گاهی ممکن است در جایی کتاب بکار برود بمعنای قضا و قدر باشد اما در این روایت شریفه چون هفت تا اجتماع کرده اند این کتاب با بقیه فرق می کند. لکل أجلٍ کتاب؛ یکی از مهمترین واژه های تفسیری و قرآنی واژ کتاب است. شاید چندبار دیگر هم م عرض کرده ام، استاد در کلاسشان همین حدیث را خواندند بعداً هم توضیحاتی دادند زمینه اش فراهم شد در ذهن من که رفتم سراغ همین واژ کتاب، الی الآن اینطوری است که دلنشین ترین واژ تفسیری که جذابیت برای ذهن مثل من ِطلبه دارد همین واژه کتاب است. عجایب است واژه کتاب در آیات شریفه، من دفتری هم دارم اینها را یادداشت کرده ام، شاید قبلاً هم عرض کردم که خیلی مضمون، عالی است. خلاصه اش را عرض کردم ان شاء الله مراجعه اش با خودتان.

شاگرد: آیا ارتباطی هست بین عدد هفت در اینجا با آن عدد هفت که می فرمودید؟

استاد: بله بله حتماً. امیرالمؤمنین صلوات الله علیه وقتی لیلة القدر را بیان کردند لیلة القدری که قرآن در آن نازل شده این تعبیری کمی نیست، لیلة القدر با نزول قرآن جوش خورده در روایات الغارات وقتی حضرت خواستند توضیح بفرمایند لیلة القدر را در اوّلش فرمودند یک چیزی راجع به لیلة القدر به تو می گویم «تکون أعلم اهل بلادک بلیلة القدر» یعنی یک چیزی می خواهم بگویم که اگر بفهمی، البته روای می گفت که من نمی فهمم، ولی خب حضرت فرمودند، شروع کلامشان این بود که: «إنّ الله فرد یحبّ الوتر فرد اصطفی الوتر فأجری جمیع الاشیاء علی سبعة» ، شما می خواهید توضیح لیلة القدری بدهید که با نزول قرآن جوش خورده، حضرت رفتند سراغ تکوین: فأجری جمیع الاشیاء علی سبعة، هفت تا آیه خواندند، شاید چند جلسه را ما همین روایت را بحث کردیم قبلاً، خیلی روایت عالی است. علامه مجلسی هم همین روایت را از الغارات در باب اعمال لیلة القدر بحارالانوار آورده اند.

[1] كليني، محمد بن يعقوب بن اسحاق، الكافي (ط - الإسلامية)، ۸جلد، دار الكتب الإسلامية - تهران، چاپ: چهارم، ۱۴۰۷ق.)؛ ج 1 ؛ ص ۱۴۹

بازبینی #3
ایجاد شده 27 نوامبر 2025 14:51:45 توسط ... .
به روزرسانی شده 25 فوریه 2026 11:58:57 توسط ... .